

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie

Z činnosti JČMF

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 8 (1963), No. 1, 45--[56]

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/139096>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1963

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

Z ČINNOSTI JČMF

Plán činnosti JČMF v r. 1963

Ústřední výbor JČMF projednal a schválil na svém podzimním zasedání 21. listopadu 1962 plán činnosti JČMF v r. 1963, který se opírá o směrnice a úkoly obsažené v rezoluci jubilejního celostátního sjezdu a bude uskutečňován všemi orgány, pobočkami a členy JČMF v součinnosti s Čs. akademií věd, ministerstvem školství a kultury a s jinými institucemi a organizacemi.

V úvodní části plánu se praví, že organizační práce bude prohlubována a zdokonalována na základě nových jednacích a pracovních řádů řídicích orgánů, poboček a ústředních komisí. Přitom bude využíváno zvýšené pravomoci a zodpovědnosti orgánů a komisí a zejména jednotlivých funkcionářů k zpružňování práce na uskutečňování vytčených úkolů bez omezování kolektivního rozhodování v zásadních a důležitých otázkách. Bude zdokonalována účelná dělba práce mezi orgány, pobočkami a komisemi a ve spolupráci s ústředním sekretariátem budou zkoušeny a uplatňovány takové metody práce, které by omezovaly neproduktivní administrativně organizační práci orgánů a funkcionářů a umožňovaly jim větší soustředění na ideovou a odbornou stránku hlavních úkolů. Tím bude sledováno plnění směrnice sjezdové rezoluce o prohloubení a zdokonalení metod práce JČMF.

Při využívání materiálních prostředků poskytovaných státními institucemi bude dbáno co největší úspornosti. Zejména bude v intencích celostátních směrnic využíváno co možná efektivně prostředků na neosobních fondech a pro úhradu cestovních výloh.

Úspěch činnosti JČMF je podmíněn do značné míry tím, do jaké míry se podaří zapojit do dobrovolné práce na řešení a provádění jejích úkolů větší počet členů hlavně v podočkách a jak se bude dále rozšiřovat členská základna získáváním nových členů zejména mezi mladšími vědeckými pracovníky a učiteli. Bude proto úkolem orgánů a funkcionářů neustále získávat aktivní pracovníky a plánovitě rozšiřovat členskou základnu.

Rok 1963 je významným jubilejním rokem brněnské pobočky, která byla založena před 50 lety jako druhé středisko živé práce členů JČMF po vzniku české vysoké školy technické v Brně. Proto bude uspořádána oslava tohoto výročí v dubnu v Brně a s oslavou budou spojeny některé konference a jiné akce během roku. Jarní zasedání ústředního výboru JČMF se bude konat v Brně při příležitosti oslavy. Plánuje se též vydání stručné historie pobočky.

Na úseku rozvoje vědecké práce, jemuž sjezdová rezoluce ukládá věnovat zvláštní pozornost, se činnost JČMF soustředí hlavně na pořádání nebo na spolupráci při pořádání vědeckých pracovních konferencí a porad, jakož i jiných akcí podporujících rozvoj vědecké práce a výchovu mladých vědeckých pracovníků.

Plánuje se, že JČMF sama uspořádá tři vědecké celostátní pracovní konference s omezenou zahraniční účastí. Dvě z nich budou pořádány v Brně v rámci oslav 50. výročí vzniku brněnské pobočky JČMF, a to v dubnu o optice a v říjnu o uspořádaných množinách. Další konference o matematických metodách v ekonomii se bude konat pravděpodobně v červnu. Vědecké pracovní porady pořádané JČMF, které mají sloužit zesílení celostátní spolupráce na některých tématech, jsou plánovány rovněž tři, a to o Finslerových prostorech a variačním počtu, o magnetických látkách a o elementárních částicích.

Vedle toho se JČMF zúčastní na pořádání dalších konferencí, z nichž je možno předběžně uvést celostátní konferenci o fyzice a technice nízkých teplot a magnetismu, kterou uspořádají Fyzikální ústav a Ústav jaderných výzkumů ČSAV 8.—14. září v Praze, a krajskou konferenci o novějších

nomografických metodách uspořádanou Vysokou školou báňskou za součinnosti dalších místních institucí.

Na podporu výchovy vědeckých pracovníků uspořádá JČMF letní školu fyziky pevných látek ve spolupráci s Ústavem fyziky pevných látek a Fyzikálním ústavem ČSAV. Bude se konat v září v Podhradí u Ledče nad Sázavou. Za týmž účelem bude též pořádat vědecké semináře, částečně ve spolupráci s jinými institucemi, a zúčastní se na pořádání dalších. Jde o aktuální témata, jako matematické metody v ekonomii, numerické metody a programování, diferenciální geometrie, fyzika zemského tělesa a atmosféry, aktuální problémy magnetismu, fyzikální problémy ultrazvukové defektoskopie a nové typy studených katod. Některé ze seminářů již zahájily ve školním roce 1962/63.

Podrobnější informace o uvedených akcích budou oznámeny zvlášť.

Dále se připravuje jednání o návrhu na pravidelné pořádání výročních konferencí JČMF, které by sloužily přehledce výsledků dosažených v hlavních směrech vědecké práce na domácích pracovištích i ve světovém měřítku. Uvažuje se o tom, že by bylo možno konat střídavě výroční konference tak, že by se pravidelná přehlídka vědecké práce v matematických a fyzikálních vědách uskutečnila vždy jednou za dva roky. Návrh bude připraven a projednán s ČSAV a MŠK, aby případně bylo možno uspořádat první takovou konferenci v roce 1964.

Na úseku zvyšování úrovně vyučování, kde činnost JČMF má dlouholeté tradice, ukládá sjezdová rezoluce rozvíjet všestrannou pomoc, zejména v duchu směrnic o sblížování školy s praxí a o komunistické výchově. JČMF se bude snažit, aby se zejména její pobočky staly v tomto smyslu účinnými organizátory didaktické a metodické práce v součinnosti s ústředními pedagogickými komisemi JČMF. Přitom bude prohlubována spolupráce s orgány a institucemi školské správy a zejména s vysokými školami, které vychovávají učitele.

Také na tomto úseku je plánováno několik celostátních pracovních porad menšího rozsahu, které uspořádá JČMF většinou v součinnosti s MŠK. Budou zaměřeny na tyto aktuální otázky: modernizace obsahu i metod vyučování matematice na škole I. a II. cyklu; otázka výzkumu ve vyučování matematice, zejména otázka spolupráce s psychology; problémy studia matematiky na vysokých školách technických; nové pojetí vyučování fyzice na všeobecně vzdělávacích školách; pomůcky ve vyučování fyzice; příprava učitelů fyziky; vyučování fyzice na vysokých školách technických; sjednocení fyzikální terminologie ve vyučování.

Novým závažným úkolem je vypracování plánu aktuálních didaktických a metodických problémů vyučování matematice a fyzice a získávání spolupracovníků na jejich řešení hlavně mezi členy v pobočkách. Podle podmínek v oblastech poboček budou v nich postupně vytvářeny kolektivy pracovníků, které se budou věnovat studiu jednotlivých konkrétních problémů. Zvláštní pozornost bude věnována modernizaci obsahu a novému pojetí vyučování matematice a fyzice se zřetelem k užití počítačích strojů, k potřebě nových živých metod vyučování aj.

Dále bude sledován a hodnocen v orgánech JČMF stav vyučování matematice a fyzice na školách všech druhů a stupňů a podle potřeby budou dávány připomínky a podněty MŠK a jiným orgánům a institucím.

Jako v dřívějších letech bude uspořádáno ve vybraných pobočkách několik prázdninových kursů pro učitele, jejichž tematický plán připravují ústřední komise JČMF. Plánuje se dále spolupráce JČMF s MŠK na vypracování logického systému postgraduálního studia učitelů matematiky a fyziky na pedagogických institutech a učitelských fakultách universit. Bude přitom využito dosažovaných zkušeností JČMF z prázdninových kursů.

Pokud jde o činnost poboček JČMF, které jsou hlavními organizačními středisky práce členů, ukládá jim plán soustředit se hlavně na tyto úkoly:

1. Vnět větší plánovitost do pořádání odborných i didaktických přednášek referativního charakteru se zřetelem ke konkrétním potřebám v oblastech poboček, zvláště na školách, v průmyslu a zemědělství.

2. Získávat další členy k organizační práci a k práci na odborných problémech, zejména didaktických a metodických.

3. Plánovitě rozšiřovat členskou základnu na základě průzkumu stupně organizovanosti mezi tanními matematiky a fyziky. Přitom se zaměřit zejména na mladší učitele a odborné pracovníky.

4. Pečovat ve zvýšené míře o matematickou a fyzikální olympiádu. Získávat další dobrovolné pracovníky na školách, kteří by propagovali olympiádu mezi žactvem, pomáhali účastníkům olympiád konzultacemi, pořádáním přednášek a seminářů a účastnili se klasifikačních a organizačních prací.

5. Sledovat a na základě názorů členstva hodnotit členský časopis Pokroky matematiky, fyziky a astronomie a Rozhledy matematicko-fyzikální.

6. Pomocí přednášek na školách a v závodech rozvinout propagační činnost s cílem přiblížit matematiku a fyziku co nejvíce žactvu středních škol, vysokoškolským studentům technických směrů a odborníkům v technické praxi. Navazovat přitom spolupráci s příslušnými orgány školské správy, ROH, ČSM, Čs. vědecko-technické společnosti a Čs. společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí.

7. Dále prohloubit a stabilizovat organizační práci orgánů poboček podle nového pracovního řádu poboček. Přistoupit k postupnému organizování závodních a obvodních skupin členů a budování sítě důvěrníků JČMF na SVVŠ a ZDŠ.

Také ústředním komisím, které pracují jako iniciativní, poradní a částečně i řídicí orgány předsednictva ústředního výboru JČMF, ukládá plán řadu úkolů. Tak ústřední vědecké a pedagogické komise mají mimo jiné zajišťovat ideovou i odbornou stránku konferencí a jiných akcí pořádaných JČMF a sledovat a hodnotit přednáškovou a jinou odbornou činnost v pobočkách, časopisy řízené JČMF, jakož i veškerou domácí ediční činnost v oborech matematických a fyzikálních věd. Rovněž je jejich úkolem účast na přípravě plánů výměny delegátů v rámci smluv se sesterskými zahraničními společnostmi, na provádění plánů a hodnocení výsledků.

Obě ústřední pedagogické komise mají vedle toho plánem uloženo, aby vypracovaly plán konkrétních didaktických a metodických problémů vyučování matematice a fyzice tak, aby se na jejich řešení mohli účinně podílet členové v pobočkách a aby tuto práci pak komise řídily. Dále mají přistoupit k založení evidence časopisecké a knižní literatury z didaktiky matematiky a fyziky, materiálů z různých konferencí a porad, učebních plánů a osnov různých druhů škol v měřítku domácím i mezinárodním. Počítá se, že na založení a vedení této evidence, která bude důležitou pomůckou pro tvůrčí práci, se zúčastní dobrovolně řada členů, jak je v JČMF tradicí. Podobně se plánuje shromažďování materiálů pro aplikace školské matematiky a fyziky na přírodovědné, technické, ekonomické a jiné obory za účelem získání podkladů pro modernizaci vyučování a jeho neformální spojení se životem. Úkolem těchto komisí je konečně také hodnocení učebnic, učebních plánů a osnov na školách všech druhů a stupňů v součinnosti s členským aktivem.

Ústřední terminologické komise budou pokračovat v práci zejména na dokončení návrhu české školské fyzikální terminologie a na přípravě návrhu slovenské školské terminologie matematické a fyzikální a budou mít na zřeteli sblížení české a slovenské terminologie.

Jak už bylo uvedeno výše, bude JČMF dále pomáhat při rozvíjení a zvyšování úrovně matematické a fyzikální olympiády.

Pokud jde o členský časopis Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, bude dále sledována jeho dosavadní linie, bude ho však více využíváno k diskusi o aktuálních školských otázkách. Bude vyvíjena snaha o rozšíření okruhu přispívatelů, zejména pokud jde o články z oboru matematických věd, a bude usilováno o zvýšení jeho rozsahu. Bude též připravena změna jeho názvu na „Matematika a fyzika — Časopis JČMF“ počínajíc ročníkem 1964, neboť dosavadní název nevystihuje správně jeho obsah a poslání.

Časopis Rozhledy matematicko-fyzikální, který řídí JČMF, bude rovněž pokračovat ve svém dosavadním zaměření, avšak bude dbáno, aby jeho obsah byl plánovitější a systematictější.

Na úseku zahraničních styků bude dále rozvíjena přátelská spolupráce se sesterskými zahra-

ničními společnostmi, s nimiž má JČMF smlouvy, zejména vzájemnou výměnou delegátů. Plánuje se uzavření dalších smluv s matematickou společností v NDR a s matematicko-fyzikální společností rumunskou. V rámci smluv bude rovněž usilováno o zlepšení vzájemných informací, zejména o školských otázkách, a o výměnu příslušné literatury. Budou též ve spolupráci s MŠK hledány cesty vedoucí k navázání přátelských styků se sesterskými společnostmi v hospodářsky méně vyvinutých zemích hlavně v Africe a na Středním východě.

Po zkušenostech z roku 1962 bude plán činnosti na rok 1964 připravován již ve 2. čtvrtletí r. 1963, aby předběžný plán konferencí a jiných akcí mohl být včas projednán s ČSAV a MŠK za účelem koordinace a účelné dělby práce.

Práci svých orgánů a členů na úkolech tohoto plánu se bude JČMF snažit, aby plnila svoji společenskou funkci, jejíž význam byl tak vysoce oceněn na oslavách stého výročí jejího založení.

Miloslav Valouch

Konference o vyučování fyzice

Jednota československých matematiků a fyziků uspořádala ve dnech 2.—4. července 1962 v rámci oslav 100. výročí svého založení pedagogickou konferencí pro středoškolskou fyziku v Domě spojů v Praze za účasti sesterských společností z Bulharska, Maďarska, NDR a Polska. Konference byla pořádána pod heslem „Fyzika ve škole budoucnosti“ a jejím hlavním úkolem bylo objasnit poslání fyziky na školách 1. a 2. cyklu v období dovršování socialismu a přípravy komunistické společnosti. Konference se účastnilo 202 delegátů z ČSSR, z toho 78 vysokoškolských učitelů, 88 učitelů 2. cyklu, 16 z 1. cyklu a 20 jiných pedagogických pracovníků a pracovníku z výzkumných ústavů. Ze zahraničí bylo přítomno 8 delegátů: *H. Backe*, *K. Werner* (NDR), *M. Halaunbrenner*, *A. Nowicka* (Polsko), *I. Bajer*, *L. Parkányi* (Maďarsko), *S. S. Nicolova*, *S. H. Portalska* (Bulharsko), kteří pronesli na konferenci 7 referátů*).

Na konferenci bylo předneseno 5 hlavních referátů a více než 20 koreferátů a diskusních příspěvků.

Úvodní referát přednesl ministr školství a kultury *Frant. Kahuda*, a to na téma „Vývoj naší školy v období dovršení výstavby socialismu“ (plné znění viz *Fyzika ve škole 1*, 1962, č. 4). Úvodem s. ministr uvedl, že škola a výchovná zařízení sehrají významnou úlohu při zajišťování výstavby socialistické společnosti a v přípravě komunismu v naší zemi. Jedním ze stěžejních úkolů je zajistit soustavný rozvoj společenské výroby na základě vědeckého a technického pokroku, přičemž znalost základů přírodních věd, a zejména matematiky a fyziky, musí proniknout do nejširších vrstev pracujících. Školství je organizačně připraveno řešit tyto úkoly, je však nutno překonat názor, že školství není ve sféře společenské spotřeby, neboť připravuje vysoce kvalifikované lidské pracovní síly. V 10—15 letech se musí změnit poměr mezi odbornými pracovníky tak, že budeme věnovat daleko větší prostředky na výchovu vysokoškolsky vzdělaných pracovníků. Přitom má počet pracovníků v národním hospodářství stoupnout o 18%, a to hlavně v oblasti duševních pracovníků. Střední školy musí vyškolit pro potřeby průmyslových závodů 4krát více odborných pracovníků a pro potřeby zemědělství 6× více. Potřeba musí být kryta výchovou jak mladé generace, tak dospělého obyvatelstva. Podniky musí věnovat větší pozornost studiu při zaměstnání a postarat se o výstavbu podnikových vzdělávacích zařízení. Bude nutno více pečovat o jesle, mateřské školy a jiná pomocná zařízení, neboť noví pracovníci ve výrobě budou získáváni hlavně mezi ženami. Usnesení ÚV KSČ o těsném spojení školy se životem z r. 1959 a usnesení celostátní konference z r. 1960 ukládají vytvoření předpokladů, aby se středoškolské vzdělání stalo všeobecným. Dnes však 18% žáků na ZDŠ neprojde 9. třídou. Je třeba rozřešit úkol, aby

*) Referáty a významnější projevy na konferenci jsou otiskovány ve *Fyzice ve škole* a v *Pokrocích MFA*.

alespoň 70% dětí každého populačního ročníku dosáhlo úplného středoškolského vzdělání při zvýšení úrovně vzdělání. Musíme proto promyslet celý systém nynější klasifikace, zbavit jej šablonovitosti a žáka posuzovat globálně. Experimentální školy budou zřizovány ve větším počtu. Na 2. cyklu se musí prosadit zásada, aby stále větší počet středoškoláků vycházel s dobrými znalostmi z matematiky a fyziky. Převážný počet žáků bude studovat větev matematicko-fyzikální. Musíme zvýšit úroveň výuky v matematice a fyzice i na odborných školách a dosáhnout lepších výsledků zejména na ZDŠ. Celé tři čtvrtiny absolventů SVVŠ bude studovat na vysokých školách s přírodovědeckým základem. Je nutno zvýšit úroveň učňovského školství a učňům vybraných oborů umožnit, aby byli zařazeni do studia na střední odborné škole. Bude nutno zvýšit odbornou úroveň učitelských kádrů a odstranit neobdobnost, popř. nízkou odbornou a částečně metodickou úroveň učitelů, která je u učitelů fyziky v průměru nižší než u učitelů matematiky. Musí se také změnit postoj některých veřejných pracovníků k úkolům ukládaným škole a k úloze škol vůbec. Letos např. některé ONV škrtly položky na učební pomůcky. Je třeba odstranit nízkou úroveň ve vyučovacích výsledcích v matematice a fyzice; ve fyzice je v průměru daleko nižší než v matematice. Vedle zvýšení kvality učitele je třeba se zamyslet nad obsahem vyučování fyzice a řešit i ostatní důležité otázky vyučování fyzice. Přitom má tato konference velký význam a JČMF tím plní jeden z velkých úkolů svého poslání.

Druhý referát, akademika A. Kolmana, měl téma „Vliv rozvoje přírodních věd a zvláště fyziky na přeměnu naší společnosti“. Řečník uvedl, že věda je nejvyšší výkvět lidské práce. Nové rysy vědy jsou lidskost a lidovost. Rozpory v moderní fyzice budou odstraněny teorií topologické fyziky, která nahrazuje fyzikální pojmy topologickými. Dnešní škola zaostává za stavem vědomostí lidstva. Toto zpoždění je třeba co nejvíce zkrátit. Ve školské fyzice nesmí zůstat ani špetka nudy při zachování náročnosti. Žák musí být vychováván k občanské aktivitě. Přitom velkou úlohu hraje zaujetí učitele. Fyzika souvisí se životem, její výsledky využívá filosofie, dále praxe a konečně ostatní vědy. Škola není neproduktivní, neboť produkuje to nejcennější, co máme, komunistického člověka.

Další, velmi závažný referát měl člen korespondent ČSAV Ladislav Zachoval, profesor MFF KU v Praze. Promluvil na téma „Rozvoj čisté a užitě fyziky a její vliv na technickou revoluci“ (plné znění viz Fyzika ve škole I (1962), 29). Referent objasnil úkoly fyziky jako vědního oboru při rozvoji výrobních sil v době přechodu od dovršení socialismu k výstavbě komunistické společnosti. Uvedl jako prvořadé úkoly pro fyziku: intenzivní rozvoj vědecké práce, zajištění vysoké úrovně výuky a výchovy odborných pracovníků a vyučování fyzice všech žáků na středních školách, rozšiřování poznatků fyziky mezi všechny pracující. Poté uvedl hlavní úkoly, které má fyzika řešit. Fyzikové musí být zaměstnáváni všude tam, kde je jich třeba. Musí se odstranit disproporce mezi stavem základního výzkumu, který je namnoze vynikající, a neuspokojivým stavem aplikace těchto výsledků v průmyslu. Na středních školách už nebudou stačit jen vědomosti a návyky, nýbrž bude třeba rozvíjet u žáků i schopnost zcela samostatně hledat nové cesty. Výuku je nutno založit na experimentu, kde to je jen možné, a odstranit tak neblahý zjev u studentů, kteří často oceňují pouze deduktivní postup a v experimentu vidí snížení logické úrovně výkladu. Studenti musí poznat skutečnou fyzikální podstatu věcí a na to musí být poutána jejich pozornost, která se často odvádí k zálibě v planém fantazírování (o antihmotě apod.). Fyzika musí být propagována mezi pracujícími. Přitom z popularizace musí být odstraněny všechny polopravdy a chyby. Zvláště nadané studenty je třeba vést tak, aby jejich nadání přineslo nejlepší výsledky pro společnost i vědu, a zabránit nebezpečí, že z nich budou vychovávány primadony, které jsou často zhoubným nádorem na těle národní kultury nebo na těle vědy.

První referát, který se týkal speciálně středoškolské fyziky, pronesl Ján Vanovič, profesor PF UK v Bratislavě. Připínal se k tématu „Význam a obsah fyziky v socialistické škole ve světle poslania vedeckej a aplikovanej fyziky“ (plné znění bude ve Fyzice ve škole I, č. 5, 6). Referent připomenul dvě charakteristiky vývoje vědy ve společenském životě, a to vývoj přirozený, neregulovaný a pak vývoj plánovaný. Význam a obsah fyziky v daném stadiu vývoje vyplývá historicky z vývoje vědy

a vývoje společnosti. Při přirozeném výběru základních fyzikálních jevů jako prvků fyzikálního obrazu světa se uplatňovala názornost. Názornost má vedoucí úlohu i v moderní fyzice. Dnes však vzniká problém, jak učinit jevy zásadně nenázorné názorně pochopitelnými. Vlastní zkušenost, která byla hybnou silou pokroku poznání, zůstává i nyní důležitou kvalitou vyučovacího procesu. Polytechnizace vyučování má za úkol poznání uzpůsobovat na použitelné. Řečník pak naznačil, u kterých základních témat by měl výklad navazovat na historii objevů. Ale pro dnešní fyziku není historická cesta schůdná, protože vyučování je procesem mnohonásobně zrychleným proti skutečnému vývoji. Proto referent navrhuje, aby novým třídícím hlediskem učiva fyziky byly zákonitosti, které vnitřně spojují skupiny jevů. Tak se učivo přiblíží praxi a praktické aplikovatelnosti.

Druhý referát o středoškolské fyzice přednesl *Emil Kašpar*, profesor MFF KU, na téma „Moderní metody a prostředky ve vyučování fyzice“ (plné znění bude ve Fyzice ve škole 1, č. 7). Referent se zprvu zabýval kvalitativní změnou metod vyučování fyzice, která je vyvolána zdůrazněním polytechnických zřetelů ve vyučování fyzice. Zásada uvědomělosti je nejdůležitější didaktickou zásadou a jejího plného uplatnění se dosáhne tehdy, jestliže žák bude poznávat fyzikální poznatky jako obrazy jevů, jejichž vnitřní souvislosti dobře pochopil a které proto dovede aplikovat v praxi. Didaktika se musí vyrovnat i s problémem přetíženosti středoškolské fyziky, která je následkem jednak mnohosti důležitých poznatků narůstajících s rozvojem vědy, jednak kvalitativní přeměny fyzikálního poznání, které je stále více abstraktnějšího charakteru. Tzv. matematizace fyziky je dalším stupněm symbolizace. Živá skutečnost a živý názor musí být základem, na němž budujeme teorie, nikoliv naopak. Nevyhnutelným předpokladem úspěchu vyučování fyzice jsou dobré moderní pomůcky, které referent dělí do dvou skupin: pomůcky pro běžný názor, pomocí nichž žák poznává, jak fyzikální děje probíhají, a umělé názorné prostředky (obrazy, kreslené filmy atd.), kterými se vysvětluje vnitřní stavba dějů, jak si je vysvětluje hypotézami. Všechny pomůcky však musí žáka aktivizovat. Tak je nutno se dívat i na tzv. moderní audiovizuální pomůcky. Řečník pak navrhl zřízení ediční rady pro fyzikální pomůcky, v níž by JČMF měla rozhodující vliv, doporučil koordinaci vědeckovýzkumných prací v didaktice fyziky v celostátním měřítku aj.

Řadu koreferátů zahájil *Josef Fuka*, profesor PF PU v Olomouci, tématem „Úkoly vyučování fyzice“ (plné znění bude ve Fyzice ve škole). Cíle, úkoly a obsah vyučování fyzice jsou na celém světě velmi aktuálními problémy. Patrně půjde o zásadní kvalitativní změnu v nazírání na školskou fyziku. Bude nutno získávat zájem žáků o fyziku. Bude nutno rozlišit učivo základní a učivo informativní. Na ZDŠ je třeba zvýšit počet hodin fyziky a zařadit do fyziky akustiku a astronomii. Do osnov 2. cyklu bude nutno zařadit některé základní poznatky z moderní fyziky. Po výchovné stránce vyučování fyzice musí přispívat ke komunistické výchově žáků. Dialektická souvislost mezi spojitostí a nespojitostí se musí stát běžnou v myslích žáků už na střední škole. Dnešní školská fyzika je vybudována na klasické fyzice. Na její přestavbě v duchu teorií z 20. století se pracuje, ale úkol nebyl dosud uspokojivě rozřešen.

Ústřední inspektor MŠK *Miloš Jelínek* promluvil k tématu „Modernizace vyučování fyzice“. Ukázal, že narůstání učiva není jen problém mnohosti faktů, ale též vyučovacích metod. Aktivizující metody by měly zabírat asi 25% vyučovacího času. Žádoucí je těsnější sepětí fyziky a pracovního vyučování na ZDŠ a produktivní práce na SŠ. Je třeba hledat cesty, jak rozřešit problém nedostatku času ve fyzice na ZDŠ, a to buď zvýšením počtu hodin, nebo reorganizací školského systému, popř. vzdát se myšlenky, že se na ZDŠ probere ucelený systém fyziky.

Koreferát *Antonína Bělaře*, profesora PI v Brně, se zabýval otázkou výběru a péče o zvláště nadané žáky (plné znění bude v PFA). Naše školství se s tímto problémem nevyrovnává dobře. Nápravu vidí referent na půdě mimoškolní činnosti (fyzikální olympiáda ap.), v mimotřídních prostředcích (zájmové kroužky ap.), ale hlavně ve zvýšení péče o talenty při práci ve třídě. K tomu je třeba zvýšit úroveň vyučování fyzice, vést k průběžné práci, přísně a spravedlivě klasifikovat a klást na nadané žáky zvýšené požadavky. Nápravu je třeba hledat i ve společenských prostředcích: přesvědčovat školské a politické činitele o důležitosti vyučování fyzice; zvýšit úroveň učitele,

zlepšit jeho pracovní a platové podmínky a uvolnit ho zcela pro výchovu a výuku; hodnotit učitele především podle jeho vyučovacího a výchovného působení; odstranit nadměrné ztráty vyučovacího času; zkvalitnit výběr žáků na výběrových a vysokých školách; zvýšit počet žáků na matematicko-fyzikální větví a zvážit nebezpečí odchodu nadaných žáků na odborné školy; zajistit na PI výběr studentů, kteří mají o studium fyziky zvláštní zájem.

Ústřední inspektor MŠK *Josef Bartůněk* se zabýval problémem všeobecného a odborného vzdělání ve fyzice. Podle jeho vývodů je třeba spojit pojem všeobecného vzdělání ve fyzice s pojmem odborného vzdělání. Touto souvislostí nabude fyzika zajímavosti a odstraní se formalismus ve vyučování fyzice. Kromě toho se usnadní zvládnutí teoretické stránky. Protože za dnešního stavu nebude možno splnit všechny úkoly sepětí fyziky a techniky, bude nutno podle referentova názoru řešit tento problém zavedením nového předmětu technická fyzika.

V diskusi promluvil přes 15 řečníků. *Kliment Šoler* (ÚSP ČVUT Praha) upozornil na význam správného pojetí historie fyziky a techniky ve vyučování fyzice a v dalším diskusním příspěvku na potíže, které mají uchazeči o studium matematicko-fyzikálních oborů na vysokých školách, zejména z řad pracujících. *M. Kružík* (SVVŠ Přelouč) upozornil na neuspokojivý stav sepětí vyučování s výrobní prací a uvedl některé zkušenosti ze své praxe. *VI. Rudolf* (PF PU Olomouc) se zabýval didaktickou hodnotou tzv. rozkladných přístrojů. *Boh. Vlach* (PF UJEP Brno) promluvil k otázce pojetí demonstračního pokusu ve vyučování fyzice, *Frant. Lehar* (SŠP Praha) poukázal na zvláštní poměry pro demonstrace ve fyzice na středních školách pro pracující. *Štefan Jendrek* (ÚDVU Prešov) se přimluval za modernější pojetí vyučování fyzice, za materiální vybavení škol a úpravu postavení učitele fyziky. *Alois Kleveta* (VU Vyškov) uvedl příklady neobdobného vyučování fyzice ze dvou moravských okresů, dále se zabýval problémem učebních pomůcek a potřebou zařazování fyzikálních úloh do matematiky. *V. Straka* (SVVŠ Litomyšl) si stěžoval na nevhodnou distribuci učebních pomůcek, na jejich kvalitu a cenu. *V. Kocman* (PI Brno) se přimluval za moderní využití laboratorních souprav, které k nám přicházejí ze zahraničí pro naše potřeby, *Petr Havlík* (ÚOŠ Praha) upozornil na složitou problematiku vyučování fyzice na odborném školství, *Ivan Soudek* (FÚ UK Praha) se zabýval otázkou přeměry učiva a potřebou využívat běžných zkušeností žáků a organizovat ji aj., *B. Klimeš* doporučoval nahradit dosavadní postup vyučování fyzice novým a moderním a informoval o současném stavu zavádění mezinárodní soustavy jednotek. *V. Vrba* (Meopta Praha) uvedl příklady nesprávného postupu při vývoji učebních pomůcek z fyziky.

V průběhu konference byla uspořádána beseda o pomůčkách v Národním technickém muzeu v Praze u příležitosti výstavy JČMF a matematických a fyzikálních učebních pomůcek. Člen korespondent ČSAV *Julius Strnad* předvedl zde ukázkou projekční plochy pro denní projekci a objasnil některé teoretické i technické problémy denní projekce. *J. Žouželka* (PF PU Olomouc) upozornil na potřebu používat moderních pomůcek, jako např. osciloskopu, a předvedl své panely, které k tomu účelu sestrojil. *Jan Weichet* (PŠCh Praha) předvedl přístroje, které pod jeho vedením zhotovili žáci jeho školy, *E. Kašpar* (MFF UK) předvedl celokovový model vozičkové soupravy a přístroj pro demonstraci volného pádu.

Velkou část programu zabraly projevy zahraničních delegátů. *Hans Backe* (Technická universita, Drážďany) referoval obšírně o stavu výuky fyzice na učňovských školách v NDR a o přípravě učitelů fyziky pro tyto školy (plné znění bude ve Fyzice ve škole). *K. Werner* (Universita Karla Marxe, Lipsko) promluvil k tématu „Měřicí, řídicí a regulační technika ve vyučování fyzice“. Ukázal, že potřebné pojmy je možno připravovat v průběhu vyučování fyzice již od 6. třídy, takže se v nejvyšších třídách jen shrnou a doplní základní pojmy. *M. Halaunbrenner* (Politechnika Krakowska) se obíral tématem „Přestavba vzdělávacího a výchovného systému v Polsku a s ní spojená koncepce učebních osnov fyziky“. Referát obsahoval cenné informace o školské reformě, která v současné době probíhá v Polsku. *Aniela Nowicka* (ministerstvo školství, Varšava) promluvila o poslání Polské fyzikální společnosti při zvyšování úrovně výuky na středních školách (plné znění bude v PMFA). Maďarskou Eötvöšovu fyzikální společnost zastupovali dva delegáti: *I. Bayer* (Ústřední

pedagogický ústav, Budapešť) promluvil o sepětí školy a techniky ve vyučování fyzice v Maďarsku a *L. Párkányi* (budapešťský pedagogický seminář) nastínil své pojetí výkladu rovnoměrně zrychleného pohybu a svůj referát doprovázel demonstracemi na soupravě, kterou sám konstruoval. Bulharská delegace (*S. S. Nicolova* a *S. H. Portalska*) přispěla referátem „Stav vyučování fyzice v Bulharské lidové republice“. Vedle informací o vlastním vyučování fyzice referát obsahoval i zajímavé údaje o přípravě učitelů fyziky a formách rychlého odstraňování nekvalifikovanosti učitelů.

Z konference byl zaslán pozdrav ÚV KSČ a byl přijat protestní projev proti atomovým vzbuchům ve velkých výškách prováděným USA. Konference přinesla velkou řadu velmi cenných výsledků, takže její úkol, nastínit pro nejbližší dobu cesty školské fyziky, byl dobře splněn. Výsledky konference byly vyjádřeny v rezoluci, která bude otištěna v PMFA. Důsledné plnění jejich tezí může znamenat postupné zlepšování stavu vyučování fyzice a tím i přípravy nových budovatelství generací.

Emil Kašpar

Jubilejní výstava o činnosti JČMF a výstava pomůcek názorného vyučování v matematice a fyzice

V roce 1962 oslavovala Jednota čs. matematiků a fyziků sto let svého trvání a plodné činnosti v matematickém a fyzikálním vzdělávání na úseku vědy i na úseku školní výchovy a vzdělání.

Ministerstvo školství a kultury jako nositel úkolů výchovy a vzdělání veškeré mládeže i pracujících podporuje činnost JČMF, která zapojuje do dobrovolné práce v rozšiřování matematického a fyzikálního vzdělání stovky odborníků a tisíce zájemců. Práce jejich členů v jednom století zahrnuje bohatou činnost vědeckou zachycenou v četných odborných pracích, přednáškách a stycích s matematicko-fyzikálními zahraničními společnostmi i činnost publikační záležející ve vydávání monografií, učebnic matematiky a fyziky pro střední školy a vydávání odborného časopisu. Vedle toho měla Jednota také rozhodný vliv na vývoj názorného vyučování na školách, a to soustavným zaváděním matematických a fyzikálních pomůcek.

Je tedy přirozené, že tento druh dobrovolné metodické práce členů Jednoty dal podnět k uspořádání jubilejní výstavy spojené s výstavou matematických a fyzikálních pomůcek pro názorné vyučování. Tento úkol převzalo ministerstvo školství a kultury a ve spolupráci s Jednotou a s Národním technickým muzeem uspořádalo ve dnech 6. června až 26. srpna 1962 výstavu, která byla instalována ve výstavním sále Národního technického muzea v Praze; tak se podařilo spojit teoretický základ s ukázkami technických aplikací ve stálých exponátech muzea. Návštěvníci, které vábila výstava matematických a fyzikálních pomůcek, tj. většinou učitelé a mládež, použili této příležitosti také k prohlídce technických exponátů a ovšem i návštěvníci stálé muzejní výstavy si většinou prohlédli výstavu naši. S tímto výsledkem lze počítat u více než 45 tisíc návštěvníků, kteří v uvedené době výstavami prošli.

Kromě toho výstava vhodně zapadla do doby organizační a obsahové přestavby československého školství a byla i doplňkem konference o vyučování fyzice, která byla Jednotou pořádána v červenci 1962. Obsahová přestavba školství předpokládá také použití nových metod, které uplatňují zásadu „spojení školy se životem“. Jsou to metody aktivizace žáků při vyučovacím procesu, jejich samostatná práce a využití pracovní výchovy mládeže. Těmto cílům slouží intenzivní využívání pomůcek názorného vyučování mládeže i pracujících a rychlejší zavádění metod, které pracují s audiovizuálními pomůckami. Proto také k naší výstavbě se vhodně pojila Unescem organizovaná výstava audiovizuálních pomůcek a nových technických vyučovacích prostředků, která byla instalována současně po určitou dobu v panteonu muzea.

Koncepce naší výstavy se řídila úkolem a cílem, který měla plnit z několika hledisek:

Zdůraznit význam dobrovolné práce členů JČMF v rozvoji matematických a fyzikálních věd u nás a v rozšiřování zájmu o studium matematiky a fyziky mezi mládeží i dospělými;

ukázat naší mládeži a pracujícím na důležitost matematických a fyzikálních znalostí pro další technický a kulturní pokrok v socialistické společnosti;

přispět k využití metod názorného vyučování v matematice a zejména ve fyzice na školách 1. a 2. cyklu;

ukázat učitelům i žákům v perspektivách názorného vyučování zdokonalené a nejnovější pomůcky domácí i zahraniční výroby.

Aby výstava tohoto cíle dosáhla, měla dvě části.

V části ideové seznamovala návštěvníky s historickým vývojem matematiky a fyziky u nás, kde mezníkem pro soustavné pěstování těchto věd bylo založení Karlovy university v Praze. Zejména ukázala vliv matematických a fyzikálních znalostí na rozvoj techniky a na položení základů průmyslové výroby u nás. První učebnice matematiky a fyziky a model původního parního stroje, v této části instalované, dokládaly sepětí teoretických znalostí s praxí. Vystavené protokoly Spolku pro volné přednášky z matematiky — z něhož vznikla Jednota čs. matematiků a fyziků — ukazovaly, jak se u nás od roku 1862 záměrně a soustavně rozvíjelo matematické a fyzikální vzdělání. Četné exponáty vědeckých publikací, středoškolských učebnic matematiky a fyziky vydaných JČMF a některé fyzikální přístroje vyrobené pod její záštitou jako pomůcky pro názorné vyučování dokumentovaly rozhodující vliv JČMF na teoretický základ technického a kulturního rozvoje u nás. Vyrcholení této části výstavy pak ukazovalo na uvolnění výrobních sil v průmyslu, na rozvoj vědy a školství dnes, kdy vše směřuje jen ke zvyšování hmotné a kulturní úrovně pracujícího lidu v socialistické společnosti. Četné záběry z činnosti pracujících ve výrobě, ve vědeckých ústavech, ve školách, na zdravotnických a kulturních pracovištích spolu s upozorněním na jedinečný čin „Učebnice a školní pomůcky zdarma školní mládeži“ ukončily ideovou část výstavy.

Druhou součástí výstavy byla vlastní výstava matematických a fyzikálních pomůcek SPN. V expozici matematických pomůcek to byly především modely těles, zejména soubor rozkladných modelů z Německé demokratické republiky. Z domácí výroby byly vystaveny modely řezů na kuželi a řada ploch s aplikací ve strojírenství i stavitelství. Pozornost budily dvě pomůcky pro demonstraci Pythagorovy věty; jedna z nich byla vyrobena v rámci soutěže technické tvořivosti mládeže na střední průmyslové škole v Praze—Karlíně. Rovněž anaglyfy jako pomůcky prostorové představitelnosti upoutaly pozornost všech návštěvníků.

Expozice fyzikálních pomůcek zahrnovala pomůcky běžné výroby školám dodávané, pomůcky vývojových typů, které se budou vyrábět v příštích letech, a některé pomůcky vyrobené svépomocí v zájmových kroužcích na školách nebo v rámci soutěže technické tvořivosti mládeže.

Pro informaci uvádíme zde některé z exponátů domácí i zahraniční výroby, zejména ze Sovětského svazu a z Německé lidové demokratické republiky. Jsou to např. vozíčková souprava zlepšeného provedení v kovu, zajímavý přístroj pro demonstraci volného pádu, model prototypu mezinárodního metru, otáčkoměr, přístroj pro demonstraci změny rychlosti otáčení v závislosti na momentu setrvačnosti, Fesselův přístroj, automatické váhy A4-200 zn. Meopta, laboratorní váhy, stativový materiál, modely volantu, řízení, převodovky a diferenciálu, Hartlův přístroj pro demonstraci hydrostatického tlaku, lis se zařízením na zkoušení pevnosti materiálu, klín pro demonstraci vzlinavosti, aerodynamický tunel s příslušenstvím, barograf, rezonanční kolébka, Machův vlnostroj, přístroj pro demonstraci Dopplerova jevu, tónový generátor, dilatometr pro tepelnou roztažnost, termograf, modely spalovacích motorů, přístroj pro zákon Boyleův, van de Graafův generátor, rozváděč elektřiny RŠ 5 pro odborné učebny a laboratoře, rozkladný transformátor s příslušenstvím, žákovské soupravy pro elektrotechniku a pro elektroniku, souprava demonstračních měřidel s vyměnitelnými stupnicemi, induktor, fotonka, sovětská třífázová souprava, souprava polovodičů, selsyn, Geigerův-Müllerův počítač, spintariskop, mlžná komora aj. Pozornost upoutaly i pomůcky ze svépomocné výroby průmyslové školy chemické v Praze, např. vtipně řešený viskoziskop, přístroj pro rychlou a měřitelnou demonstraci vztlaku v kapalinách, citlivý manometr aj.

Během výstavy bylo pořádáno na místě několik besed o matematických a fyzikálních učebních

pomůckách s demonstracemi některých přístrojů a s promítáním školních filmů. *S. E. Kašpar* předvedl zlepšenou vozíčkovou soupravu v kovovém provedení, na níž demonstroval zákony dynamiky, a vtipně řešený přístroj pro demonstraci volného pádu, s. *Strnad* z Brna demonstroval denní projekci a doporučoval její využití při vyučování, s. *Žouželka* z Olomouce předvedl stavebnicovou soupravu pro elektroniku na panelech a s. *J. Weichert* z průmyslové školy chemické v Praze hovořil o zkušenostech z práce zájmového fyzikálního kroužku a o některých přístrojích vlastní konstrukce na výstavě umístěných. Host konference o vyučování fyzice prof. *Parkanyi* z Maďarské lidové republiky demonstroval nový způsob měření okamžité rychlosti. Při besedách byl, mimo jiné, poprvé uveden školní film „Osciloskop“ a matematický školní film „Úlohy o pohybu“.

Výstava zcela splnila svůj úkol. Ze zájmu, jaký projeví učitelé o vystavené pomůcky a o jejich funkci, lze soudit, že vzorkovna učebních pomůcek připravovaná SPN v Praze bude důležitým zařízením, které poslouží učitelům k většímu využití pomůcek názorného vyučování. Na vzbuzení minořádné pozornosti lze soudit také z toho, že výstava byla koncem září reinstalována v Bratislavě, kde byla rovněž hojně navštěvována. Jako další zájemci o výstavu se v r. 1963 hlásí pobočky Národního technického muzea v Brně, Ostravě a Košicích. Z toho je jasně patrné, že stálá putovní výstava učebních pomůcek — pokud by ji nenahradily vzorkovny v dalších městech — by byla vítanou součástí dalšího vzdělání učitelů.

V závěru je snad vhodné připomenout i to, že naše výstava byla nejlacinější výstavou v poslední době, jak plyne z výše nákladu připadajícího na jednoho účastníka.

Josef Bartůněk

Oslava stého výročí narození J. Sobotky

Jednota čs. matematiků a fyziků — pobočka v Pardubicích, matematicko-fyzikální fakulta KU, MNV a NF v Řepníkách uctily památku prvního profesora deskriptivní geometrie na české technice v Brně a profesora geometrie na filosofické a později přírodovědecké fakultě Karlovy university v Praze. Oslava se konala 1. a 2. září 1962 v Sobotkově rodišti v Řepníkách na Chrudimsku.

V předvečer narozenin — 1. září 1962 — se obdýval v místním novém Kulturním domě vzpomínkový večer, na kterém o životě *J. Sobotky* promluvil *E. Kašpar*, také rodák ze Řepník; využil při tom svých vzpomínek na jubilanta. Velmi hodnotný umělecký pořad obstaralo kvarteto matematicko-fyzikální fakulty, dále posluchači pražských vysokých škol a rytmická skupina ZK Strojírenských závodů ve Vysokém Mýtě.

V neděli 2. září se konala slavnost odhalení pamětní desky na Kulturním domě. Slavnostní projev o vědeckém a učitelském díle *J. Sobotky* měl *A. Urban*, profesor ČVUT v Praze. Za ÚV JČMF a MFF UK promluvil akademik *VI. Kořínek*, za VUT v Brně *R. Piska* a za místní obec předseda MNV *A. Štarman*, který převzal desku do péče obce.

V rámci oslav byla uspořádána výstava o životě a díle *J. Sobotky*, o stém výročí založení JČMF a o významnějších matematicích a fyzicích, kterých se v tamějším širším okolí narodilo téměř 20. Kromě toho byla uspořádána výstava kulturního a sociálního vývoje spojených zemědělských obcí Řepníky, Pěšice, Popovec, které žijí bohatým kulturním životem a patří k obcím s vyspělou socialistickou zemědělskou výrobou. Výstavu navštívilo 519 návštěvníků.

Oslavy byly zásluhou přípravného výboru s předsedou *J. Zierisem* a spoluprací místního obyvatelstva a účinkujících neobyčejně zdařilé a přispěly dobře k propagaci matematicko-fyzikálních věd.

Emil Kašpar

Zprávy z poboček

Bratislava

V prvom pololetí 1962 pracovala pobočka podľa plánu. Usporiadavala podujatia pre učiteľov, odborných pracovníkov i pre širšiu verejnosť. Pre učiteľov základných deväťročných škôl usporiadala v dobe od 7. 3. do 16. 5. 1962 5 prednášok spojených s demonštráciami, resp. promietaním filmov (v zátvorke je uvedený počet prítomných). Štyri z nich predniesol *J. Šucha* (ZDŠ Bratislava) s názvami Molekulárno-kinetická teória látok na ZDŠ (17), Vedenie elektriny v plynch a vo vákuu (32), Základy elektroniky a elektrotechniky na ZDŠ (35), Základné poznatky o stavbe látok na ZDŠ (34) a jednu *K. Rován* (SVŠ Bratislava) na téma Nerovnosti na stredných školách (16).

V celoročnom cykle prednášok z atómovej fyziky odznali v dobe od 13. 4. do 26. 6. 1962 tri prednášky, a to *J. Fischer* (UK Bratislava): Vývoj kvantovej teórie (25), *M. Ryba* (UK Bratislava): Vývoj názorov na elektrón (23) a *M. Petráš* (UK Bratislava): Svet elementárnych častíc (15). Pre odborných pracovníkov v matematike sa konalo okrem pravidelných seminárov dve prednášky, a to 6. 4. *G. G. Moisič* (Rumunsko): Teória tranzistorových okruhov (12) a *M. Fiedler* (Matematický ústav ČSAV Praha): O niektorých vlastnostiach definitívne pozitívnych matic (14).

V rámci osláv 100. výročia vzniku Jednoty usporiadala bratislavská pobočka v spolupráci so Slovenskou pedagogickou knižnicou a Ústavom pre ďalšie vzdelávanie učiteľov v Bratislave výstavu matematickej a fyzikálnej literatúry. Výstava sa konala vo výstavných priestoroch Slovenskej pedagogickej knižnice od 2. apríla do 21. apríla (3 týždne). Počas výstavy sa konali v knižnici 2 odborné prednášky z fyziky. Výstava mala dve časti. V prvej boli vystavené niektoré diela vydávané v minulosti JČMF usporiadané podľa edícií, akož i Časopis pro pěstování matematiky a časopisy, ktoré na jeho základe vznikli. Osobitná skriňka bola venovaná Rozhľadom matematicko-fyzikálnym. Prvá časť výstavy bola doplnená galériou fotografií významných matematikov a fyzikov, členov Jednoty, fotografiami jubilejných známk a jubilejnej medaile Jednoty. V druhej časti výstavy bolo vyše 250 kníh z matematiky a fyziky z fondov SPK, knižnice ÚĎVU, knižnice katedry matematiky UK v Bratislave a z knižníc niektorých členov. Knihy boli usporiadané do tematických celkov. Výstava bola propagovaná v miestnej tlači a v Učiteľských novinách. Navštívvali ju najmä učelia a študenti vysokých škôl.

Slávnostná schôdzka pobočky sa konala 29. mája. Zúčastnilo sa jej 68 členov. Napriek osobným pozvaniam a písomným pozvánkam sa nám nepodarilo zabezpečiť účasť všetkých členov a zástupcov verejnosti. Schôdzka sa konala v pekne vyzdobenej posluchárni Prírodovedeckej fakulty UK. Predsedal jej člen Slovenského výboru JČMF s. *Ján Fischer*. Na schôdzke odznali dve prednášky (*K. Rován*: Z dejín Jednoty, *A. Kotzig*: Matematika a spoločnosť) a zpráva o jubilejnom sjazde; na záver odovzdal vyznamenaným členom pobočky čestné uznanie predseda SV JČMF s. *Ján Srb*. Potom odovzdali *J. Moravčík* za KVMO a *I. Náter* za KV FO úspešným riešiteľom II. kola MO a FO a niektorým školám čestné uznanie a vecné odmeny.

V čase od 24. júna do 29. júna usporiadala pobočka z poverenia Odboru školstva a kultúry Zs KNV konzultačné sústredenie úspešných riešiteľov MO a FO kategórie B v Trnave. Z vybraných 45 žiakov z 13 SVŠ a 3 SOŠ sa sústredenia zúčastnilo 37 žiakov, 26 chlapcov a 11 dievčat. Počas 5 dní sa konali prednášky a cvičenia z matematiky a fyziky, 2/3 času boli venované matematike a 1/3 fyzike. Prednášali učelia vysokých škôl. Popoludnia a večery boli venované kultúrnej a športovo-rekreačnej činnosti.

Josef Janovič

Trnava

Pobočka JČMF v Trnave v priebehu prvého polroku 1962 absolvovala spolu 18 prednášok pre učiteľov I. a II. stupňa, ako aj pre ostatných členov pobočky (mimoriadnych posluchačov PI a

iných študentov). Na každej prednáške sa zúčastnilo 23—50 učiteľov a členov JČMF. Zvlášť zaujala svojou tematikou prednáška s. Pavla Haruštiaka, učiteľa SVŠ v Trnave, člena našej pobočky, na tému „Zábavná matematika“. Veľmi kvalitná bola prednáška A. Hutú z prírodovedeckej fakulty na tému „Vybrané stavy z približných metód počítania“.

Na žiadosť našich poslucháčov a študentov poriadal sa cyklus prednášok z analytickej geometrie, ktorý trval 6×2 hod. Veľmi sa osvedčil, zvlášť pre študentov, ktorí išli študovať po maturite na vysokú školu technickú. Kurz viedol s. Z. Vančo. Účasť na prednáškách poriadanych našou pobočkou JČMF stále stúpa. Žiaľ fyzika bola doteraz odsunutá, čo sa budeme snažiť v budúcnosti vynahradiť.

Milada Rožetská

KONFERENCE O OPTICE

Pobočka JČMF v Brně pořádá v druhé polovici dubna 1963 k oslavám 50. výročí trvání pobočky celostátní vědeckou konferenci o optice. Problematika konference je zaměřena na geometrickou a fyzikální optiku všech vlnových délek a na elektronovou optiku.

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie. — Ročník 8. — Vydává: Jednota československých matematiků a fyziků v Nakladatelství ČSAV, Vodičkova 40, Praha 1 - Nové město, dod. pú. 1. Redakce: JČMF, Maltézské nám. 1, Praha 1 - Malá Strana, tel. 40892. — Tiskne: Knihkoupce, n. p., závod 5, tř. Rudé armády 171, Praha 8, dod. pú. 8. — Rozšiřuje poštovní novinová služba, objednávky a předplatné přijímá Poštovní novinový úřad - ústřední administrace PNS, Jindřišská 14, Praha 1 - Nové Město. Lze také objednat u každého poštovního úřadu nebo doručovatele. Objednávky do zahraničí vyřizuje Poštovní novinový úřad - vývoz tisku, Jindřišská 14, Praha 1 - Nové město. Cena jednoho výtisku Kčs 3,—, v předplacení (6 čísel ročně)

Kčs 18,—, \$ 3,—, £ 1,1,5

Toto číslo vyšlo v únoru 1963

A-14*31035

© by Nakladatelství Československá akademie věd 1963